

8. Красева Т.А. Основы лизинга. — Ростов н/Д: «Феникс», 2003. — 224 с.
9. Лещенко М.И. Основы лизинга: Учеб. пособие. — М.: Финансы и статистика, 2000. - 336 с.
10. Овсак О.П. Організаційно-економічне забезпечення лізингових операцій на авіаційному транспорті: Автореф. дис. екон. наук / Національний авіаційний університет. — К., 2003. — 19 с.
11. Слав'янська Н.Г. Організація лізингових відносин на підприємствах України: Автореф. дис. екон. наук/ Українська академія банківської справи. — Суми, 1997. — 19 с.
12. Сапліна О.А. Управління лізингом на промислових підприємствах: Автореф. дис. екон. наук: 08.00.04/ Приазовський державний технічний університет. — Маріуполь, 2008. — 20 с.
13. Дідур С.В. Вдосконалення організаційно-економічного механізму розвитку лізингу в Україні: Автореф. дис. екон. наук / Науково-дослідний економічний інститут. — К., 1998. — 20 с.

Аннотація. В статті розглянуті основні етапи лізингового процесу для кожного з учасників. Предложена усовершенствованная классификация видов лизинга, которая является обобщением существующих.

Ключевые слова: лизинг, классификация, лизинговый процесс.

Summary. In the articles considered the basic stages of leasing process are for each of participants. The improved classification of types of leasing, which is generalization of existing is offered.

Keywords: leasing, classification, leasing process.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Дейнека О.Г.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Єлагін Ю.В.*

УДК 658.12

КОНТРОЛІНГ, ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

*Лисьонкова Н.М., к.е.н., доцент,
Єрмоленко О.А., к.е.н., ст.викладач (УкрДАЗТ)*

Постійні перетворення в соціально-економічній сфері України зумовлюють господарюючих суб'єктів до неухильного пошуку ефективних методів організації виробництва на підприємствах різних форм власності з метою їх сталого розвитку. У ринкових умовах, для яких характерною рисою є висока невизначеність і нестабільність, організація виробництва передбачає значний обсяг робіт починаючи від планування закінчуючи контролем. Це пов'язано з посиленням конкурентних відносин, розвитком технологій, зростаючою диверсифікацією виробництва, ускладненням виробничих процесів та іншими факторами, що веде до висунення нових вимог до системи внутрішнього контролю підприємств.

Ключові слова: бюджетування, контролінг, концепції контролінгу, управління, планування

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими та практичними завданнями. Витоки контролінгу лежать у галузі державного управління. Так вже у XV ст. при дворі англійського короля існувала посада з назвою «Countrollour», завданням якого було документування і контроль грошових і товарних потоків.

У сучасному значенні слово «контролінг» стало використовуватися в США, як

характеристика області завдань підприємства. Це пов'язано з тим, що в залізничній компанії Atchison, Topeka and Santa Fe Railroad у 1880 р. було введено посаду контролера, а в 1892 р. таку ж посаду було введено у компанії General Electric. Однак широкого розвитку контролінг здобув лише з 20-х років XX ст.

В даний час в Україні, в період проведення ринкових реформ, які супроводжуються масовою зміною власників, на підприємствах істотно

знизився рівень управління виробництвом, тому однією з першочергових у даний час постало завдання організації дієвої системи управління з розвитком в першу чергу функцій планування і контролю, що включаються в діючі системи управління.

Цей етап розвитку контролінгу характеризується пошуком та розробкою адекватних моделей у рамках галузей і конкретних суб'єктів господарювання, що враховують невизначеність зовнішнього і внутрішнього економічного середовища. Слід зазначити, що в сучасній економічній літературі недостатньо розроблено принципи і методи аналізу і формування системи контролінгу на вітчизняних підприємствах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, на які спирається автор з посиланням на джерела. Основною причиною появи поняття контролінгу є промислове зростання в США на початку ХХ ст., яке викликало ускладнення процесів планування і призвело до появи нових підходів до планування на підприємствах.

У підходах до визначення сутності і цілей контролінгу немає єдності. У деяких джерелах контролінг ототожнюють з управлінським обліком, бюджетуванням, фінансовим контролем і розглядають в якості підсистеми бюджетування або управлінського обліку. Все це перешкоджає адекватному сприйняттю і впровадженню концепції контролінгу.

Поява поняття контролінгу в економічній літературі було обумовлено ускладненням процесів планування на підприємствах. Зростання підприємств та реструктуризація виробництва зажадали вдосконалення методів управління та появи адекватних і науково обґрунтованих методів виробничого обліку, більш точного фінансового контролю, що в умовах сучасної ринкової економіки набуває особливого значення.

Так П. Хорват вважає, що контролінг повинен забезпечувати керівництво підприємства інформацією і налаштовувати його координування, реагування та адаптацію до зміни у внутрішніх та зовнішніх умовах, які необхідні для реалізації поставленої мети [1]. На відміну від П. Хорвата Х.-Ю. Кюппер вважає, що основною метою контролінгу є координацію системи управління підприємством, а контролінг орієнтований на систему цілей [2]. Д.Шнайдер виступає за обмеження функцій контролінгу і стверджує, що до основних функцій контролінгу відносяться лише розробка і координація окремих планів та внутрішньовиробничий облік і контроль [3]. Т. Райхман підтримує позицію економістів з орієнтації контролінгу на результат. Відповідно до цієї концепції основне завдання контролінгу - це збір, обробка інформації, координація і контроль за виконанням планів [4]. Й. Вербер, підтримуючи

концепції П. Хорвата і Х.-Ю. Кюппера, вважає, що контролінг повинен виконувати функції підтримки керівництва [5]. Й. Вербер і Х.-Ю. Кюппер вважають, що контролінг не повинен бути пов'язаний з процесом постановки мети.

Велика кількість підходів свідчить про те, що контролінг як система має ряд шкіл та концепцій, які розрізняються за багатьма параметрами. У зв'язку з цим мають право на існування концепції, які враховували б низку особливостей в обліку, аналізі та управлінні в умовах нашої економіки.

Виділення невирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Значною мірою на розвиток контролінгу і його впровадження на підприємствах вплинула світова економічна криза. Дана ситуація призвела до усвідомлення того, що успішне управління підприємством напряму пов'язано з посиленням уваги до внутрішньофірмового планування та обліку. Якщо спочатку переважало історично-бухгалтерське бачення контролінгу, і контролер виконував функції ведення обліку та ревізії господарських подій, які вже відбулися, то з часом ці функції були розширені, що призвело до необхідності розуміння контролінгу та його функцій як процесу орієнтованого на майбутні події. Такий орієнтований в майбутнє погляд на завдання контролера стали все більше пов'язувати з питаннями планування та контролю, що призвело до зміни ролі та місця контролера в організаційній ієрархії підприємства.

Формування цілей статті (постановка завдання). Відповідно до сучасного підходу, контролінг вже розглядається як інформаційне забезпечення управління фірмою, орієнтоване на результат управління компанією. При цьому основна функція контролінгу полягає в тому, щоб шляхом підготовки і надання необхідної управлінської інформації націлити керівництво підприємства на прийняття рішень і необхідні дії. Таким чином, контролінг є не тільки одним з найважливіших механізмів підтримки управління, але і функцією управління.

Цільовим завданням контролінгу виступає побудова на підприємстві ефективної системи прийняття, реалізації, контролю та аналізу управлінських рішень.

Цілями контролінгу є цілі похідні від цілей підприємства, а основною з них є збереження і успішний подальший розвиток підприємства. Зокрема, в сучасних умовах контролінг сприяє досягненню головної монетарної цілі підприємства, а саме оптимізації фінансового результату підприємства через максимізацію прибутку і цінності капіталу при гарантованій ліквідності. При цьому, за допомогою контролінгу досягнення даної мети координується з досягненням соціальної та ринкової мети і

необхідними для цього заходами і ресурсами. Оптимізація фінансового результату при гарантованій ліквідності може розглядатися як головна мета контролінгу, для досягнення якої вирішуються основні завдання контролінгу, а саме формування цілеспрямованого комплексу заходів щодо досягнення головної мети.

Основними завданнями, які потрібно при цьому вирішити, є:

- оптимізація управління організаційною структурою;
- організація ефективної системи обліку операцій і результатів;
- впровадження систем планування, контролю та аналізу діяльності;
- забезпечення мотивації персоналу в підвищенні ефективності роботи компанії;
- автоматизація системи обліку і управління компанією.

Базою контролінгу виступають показники виробничого та фінансового обліку, організовані в базу техніко-економічних даних підприємства.

Ціллю даної статті є аналіз і розробка рекомендацій щодо розвитку організації контролінгу в системі управління на вітчизняних промислових підприємствах.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Основними концепціями контролінгу в залежності від їх цільової орієнтації виступають наступні концепції: концепція, орієнтована на систему обліку; концепція, орієнтована на інформаційну систему; концепція, орієнтована на систему управління [6, 7, 8].

Перша концепція це концепція, орієнтована на систему обліку, де в якості основної і єдиної сфери діяльності контролінгу виступає системою обліку підприємства. При цьому під системою обліку розуміють специфічну інформаційну систему, яка дозволяє керівництву в будь-який момент часу одержати необхідні для планування та контролю кількісні дані про діяльність підприємства. Основними завданнями контролінгу є централізація і переорієнтація всієї системи обліку на майбутнє, на основі реєстрації фактичної інформації минулих періодів. У цій концепції реалізується лише один елемент контролінгу, що не дозволяє повністю використовувати його потенціал. Такий підхід актуальний на початковій стадії впровадження контролінгу на підприємстві.

Друга концепція, орієнтована на інформаційну систему, базується на попередній концепції, але інформаційна мета контролінгу охоплює всю систему цілей підприємства, що значно розширює його інформаційну базу. Ця концепція більше уваги приділяє змістовним, процесуальним та структурним завданням контролінгу в межах інформаційної системи, при цьому контролінг виступає ядром цієї системи.

При цьому концентрація всієї необхідної для прийняття управлінських рішень інформації, а також діяльності щодо її пошуку та обробки дозволяє істотно поліпшити ефективність всього інформаційного процесу. Основним завданням контролінгу виступає концептуальна розробка, впровадження та подальше обслуговування інформаційної системи управління. Використання планово-контрольних інструментів контролінгу в межах даної концепції уваги не приділяється, що дозволяє зробити стверджувати про неможливість її використання як цілісної наукової концепції контролінгу.

Остання концепція, орієнтована на систему управління, розглядає контролінг як інструмент системи управління, тобто підхід, орієнтований на координацію управління. Згідно цієї концепції контролінг розглядається в аспекті загальних проблем прийняття управлінських рішень. Дана концепція дозволяє об'єднати найбільш важливі елементи інших концептуальних підходів. І при цьому спеціальними завданнями контролінгу виступають наступні:

- планування і контроль на підприємстві;
- бухгалтерський облік, як система документування;
- підготовка і передача первинної інформації орієнтованої на результат;
- формування систем, методики та організаційних структур контролінгу.

Контролінг виконує функції консультування та обслуговування, підготовки та реалізації рішень. Ці спеціальні завдання контролінгу поширюються не лише на підприємство в цілому, але і на його функціональні та регіональні підрозділи, групи продукції і послуг, програми заходів та проекти на всіх рівнях управління.

Значення функції інформаційного забезпечення керівництва підприємства сьогодні значно зростає у всіх сферах діяльності. При цьому контролінг може досягати своєї мети лише за умови такого стилю управління, в рамках якого узгодження цілей та оцінка результатів відбувається в процесі обговорень співробітників відділу контролінгу та керівників структурних одиниць підприємства. Особливе значення має розмежування завдань контролінгу та завдань в інших сферах діяльності підприємства.

В Америці та Європі контролінг об'єктивно існує і розвивається під впливом певних регіональних факторів. Основна відмінність полягає в сутності каталогу завдань, які ідентифікуються в контролінгу [9].

Так американський каталог завдань, який оснований переважно на питаннях обліку, планування, інформування та аналізу, передбачає наступні завдання контролінгу:

- складання, координація планів підприємства, контроль за їх реалізацією;

- порівняння отриманих результатів з планами та стандартами;
 - інформування про результати діяльності та їх аналізі на всіх рівнях управління;
 - оцінка різних сфер менеджменту, оцінка всіх процесів на різних фазах на предмет досягнення поставлених цілей, оцінка дієвості політики, організаційних структур і процесів підприємства;
 - формулювання і використання принципів і методів роботи у сфері оподаткування;
 - контроль і координація при складанні звітів для державних органів;
 - забезпечення безпеки майна шляхом проведення внутрішнього контролю, внутрішньої ревізії та нагляду за страховим захистом підприємства;
 - постійне дослідження економічних, соціальних і політичних факторів і оцінка їх впливу на діяльність підприємства;
- На відміну від американського каталогу європейський каталог передбачає наступні завдання контролінгу:
- консультування та координація при бюджетуванні;
 - консультування та координація при стратегічному плануванні;
 - консультування та координація при довгостроковому плануванні;
 - управління розрахунками витрат та результатів;
 - управління внутрішньої інформаційною службою підприємства;
 - консультування та координація при плануванні інвестування;
 - проведення спеціальних економічних досліджень.

У європейській концепції управління «контролінг» включає «управлінський облік», а згідно з американським підходом «управлінський облік» прирівнюється до європейського «контролінгу» і містить функції з розробки стратегії управління підприємством. Але управлінський облік це, перш за все, стратегічний облік, пов'язаний з виробленням системи контрольних показників і поділом відповідальності за центрами обліку [10].

Висновки даного дослідження і перспективи подальших робіт у цьому напрямку. В даний час, в умовах постійно зростаючої міжнародної конкуренції, система контролінгу повинна гнучко реагувати та швидко надавати керівництву підприємства актуальну, орієнтовану на результат і ліквідність інформацію, яка забезпечує ефективне прийняття оптимальних управлінських рішень. Але щоб відповідати цим вимогам, інструменти та структура контролінгу на

підприємстві повинні бути простими і гнучкими.

Контролінг може інтерпретуватися як інформаційне забезпечення, орієнтоване на результат управління компанією. Основна функція контролінгу полягає в тому, щоб шляхом підготовки і надання необхідної управлінської інформації націлити керівництво підприємства на прийняття рішень і необхідні дії. Таким чином, можна зазначити, що контролінг є не тільки одним з найважливіших механізмів підтримки управління, але і функцією управління.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- 1 Хорват, П. Концепция контроллинга: Управленческий учет. Система отчетности. Бюджетирование [Текст] / пер. с нем. – 3-е изд. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2008. – 269 с.
- 2 Фольмут, Х. Инструменты контроллинга от А до Я [Текст]: Пер. с нем. / Под ред. и с предисл. М.Л. Лукашевича и Е.Н. Тихоненковой – М.: Финансы и статистика, 2001. – 288 с.
- 3 Шнайдер, Д. Контроллинг как инструмент управления предприятием: [Текст] / Е.А. Ананькина, С.В. Данилочкин, Н.Г. Данилочкина и др.; под ред. Н.Г. Данилочкиной. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1998. – 279 с.
- 4 Райхман, Т. Менеджмент и контроллинг. Одни цели - разные пути и инструменты [Текст] / Райхман Т. - // Международный бухгалтерский учет. - 1999. - №5. - С. С.40-52
- 5 Weber J. Einführung in das Controlling. – Stuttgart. – 1992.
- 6 Дайле, А. Практика контроллинга [Текст] / под ред. и с предисл. М. Л. Лукашевича, Е. Н. Тихоненковой; пер. с нем. - М. : Финансы и статистика, 2001. - 336 с.
- 7 Хан, Д. Планирование и контроль: концепция контроллинга [Текст] / Д.Хан; пер. с нем. / под ред. А.А. Туркача, Л.Г. Головача, М.Л. Лукашевича. -М.: Финансы и статистика, 1997. – 224с.
- 8 Давидович, І.С., Контролінг [Текст] : навч. посіб. / І. Є. Давидович; Міністерство освіти і науки України, Терноп. нац. екон. ун-т. - К. : Центр учбової літератури, 2008. - 550 с.
- 9 Ткаченко, А.М. Контролінг в системі управління промисловим підприємством [Текст] : монографія / А.М. Ткаченко – Запоріжжя: Видавництво Запорізької державної інженерної академії, 2006. – 194 с.
- 10 Пушкар, М.С. Контролінг [Текст]: підручник / М.С. Пушкар - Тернопіль: Карблانش, 2004, - 370 с.

Аннотация. Постоянные преобразования в социально-экономической сфере Украины предопределяют хозяйствующих субъектов к неуклонному поиску эффективных методов организации производства на предприятиях различных форм собственности с целью их устойчивого развития. В рыночных условиях, для которых характерной чертой является высокая неопределенность и нестабильность, организация производства предполагает значительный объем работ, начиная от планирования заканчивая контролем. Это связано с усилением конкурентных отношений, развитием технологий, растущей диверсификацией производства, усложнением производственных процессов и другими факторами, ведет к выдвиганию новых требований к системе внутреннего контроля предприятий.

Ключевые слова: бюджетирование, контроллинг, концепции контроллинга, управления, планирования

Summary. Permanent changes in the socio-economic sphere of Ukraine makes businesses steadily finding effective methods of organizing production at enterprises of different forms of ownership, with a view to their sustainable development. In a market environment that is characterized by high uncertainty and instability, the production involves a significant amount of work from planning to supervision. This is connected with the reinforcement of competitive relations, technology development, increasing diversification of production, the complexity of production processes and other factors that lead to new requirements for the internal control system.

Keywords: budgeting, controlling, the concept of controlling, management, planning

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Чебанова Н.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Шраменко О.В.*

УДК 696.41

УПРАВЛЕНИЕ И ИССЛЕДОВАНИЕ ПУТЕЙ МАКСИМИЗАЦИИ ПРИБЫЛИ В СТЕКОЛЬНОМ ПРОИЗВОДСТВЕ ПУТЕМ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ВЭР

*Науменко М.А. к.э.н. доцент,
Морозов А.Е., магистр (НТУ «ХПИ»)*

У статті представлені шляхи максимізації прибутку у сфері скловарної промисловості України за рахунок використання нових інноваційних технологій утилізації вторинних енергоресурсів.

Ключові слова: скловарна промисловість, інноваційні технології, ефективність

Постановка проблемы и ее связи с научными или практическими заданиями. Каждое предприятие, действующее на конкурентном рынке, ориентируется на получение максимальной прибыли. Будучи "прайс-тейкером" (тем, кто принимает цену такой, какая складывается на рынке), предприятие имеет мало шансов стабильно получать сверхприбыли, т. е. избытка, превышающего нормальную прибыль. Вместе с тем, каждое предприятие старается не допустить того, чтобы его прибыль была ниже нормальной.

В условиях рыночной экономики выпуск конкурентоспособной продукции на

отечественных промышленных предприятиях связан с необходимостью существенного и быстрого снижения энергоемкости производств, так как, на сегодняшний день удельный расход энергии на единицу выпущенной продукции в Украине в 2-4 раза выше, чем в развитых странах [8]. Это обстоятельство настоятельно диктует необходимость решения наиболее актуальных задач энергосбережения, что и предопределило приоритетные направления стратегии государственной политики Украины, предусмотренной «Программой энергосбережения и энергоэффективности на период до 2017 года».